

על הפרק

האם קיימת סכנה לתכנון בענף החלב

עד כה, התכנון בענף החלב הביא ברכה רבה – ליצרנים, למחלבות ולכלל הצרכנים במדינת ישראל, והיא פרוסה על פני שטחים רבים.

- התכנון מבטיח מכסת חלב לכל יצרן עם חסימה מפני הצפה של יצרנים חדשים.
- מחיר מטרות אחד וכפוי שמאפשר פרנסה הוגנת לחברי הענף ולאורך זמן.
- מגן יחסית על היצרן החלש, הקטן והרחוק מבלי לפגוע באחרים.
- מונע תנודות בייצור ובאספקה של מוצרי חלב לצרכן ומבטיח יציבות מחירים יחסית.
- מאפשר פריסת הענף על פני כל חלקי הארץ, לניצול טוב יותר של שטחי קרקע, מים, הון, משאבי אנוש ועוד.
- שונות נמוכה יחסית בין חברי הענף הנותנת דחיפה גדולה לקידום מקצועי מהיר של הענף.
- יוצר מחויבות של המדינה לענף.

במשך כל השנים לא נוצרו לחצים לבטל את התכנון, כי הוא שרת האינטרסים הבסיסיים של כל השותפים לענף. תכנון פירושו גם מגבלות על המתכננים: מגבלות משפטיות, כלכליות ומנהליות. תקופת הרפורמה יוצרת לחצים גדולים של יצרנים לפרוץ את מגבלות התכנון "רק בשבילם". התכנון הוא חשוב וחיוני אבל בעיקר כשהוא חל על אחרים. הבקשות הן רבות ומגוונות:

- נידוד בין המגזרים.
- שותפות בין רפת משפחתית לרפת שיתופית.
- ביטול מגבלת המרחק בין שותפים.
- ביטול מגבלת גודל הרפת המשותפת.
- העלאת התקרה של המכסה האישית ועוד... בקשות רבות נוספות.

היענות לבקשות אלה יפשטו מאד את כללי התכנון, אך גם לא יאפשרו תכנון כלל וכלל וזהו למעשה שוק חופשי ללא כל מגבלות אפקטיביות והתוצאות:

- התכנון יעבור לידי המחלבות הפרטיות.
- מחיר החלב לצרכן ירד, על פי הכדאיות הכלכלית למחלבות.
- ייצור החלב יתרכז אצל "יקירי המחלבות".
- המדינה תצא ממעורבות בענף.
- היבוא יגדל בהדרגה וינגוס בייצור המקומי.
- הענף יצטמק, הריווחיות תקטן מאד, מספר הצרכנים יצטמצם, תהיה תנודתיות רבה במחירים ובאספקה.
- בשובים רבים תיעלם הרפת ובמקומה יהיו בטונים ומשטחי אספלט.

ומה נרוויח כולנו?

על זה נאמר "מהרסיך ומחריביך, ממך יצאו", אין סכנה ממשית לעתידו של ענף החלב אלא מחבריו.

בואו נרסן כולנו את דרישותנו הצודקות מכללי התכנון, נשלים בנשיכת שפתניים עם החסרונות הגדולים שבו, נעריך את המטריה המבודכת שהוא מעניק לנו ונמשיך להתמוסס מהרפת הצנועה של כולנו.

יוסי מלול